

φύτρωσε ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἑπική Διάλεχτο καὶ δὲ συμφωνεῖ οὔτε μὲ τὸν κ. Ψυχάρη οὔτε μὲ τὸν κ. Χατζιδάκη στὶς θεωρίες τοὺς γιὰ τὴν καταγωγή της. Μπορεῖ ὁ κ. Ἀποστολίδης νὰ ἔχη δίκιο, μὰ τὰ ἐπιχειρήματά του μοῦ φάνηκαν κάπως ἀχαμνὰ καὶ βιαστικά, κι ἔν κ' ἔχη πάντα τὸ κουράγιο καὶ τὴν εὐκολία νὰ γνωμοδοτῇ καὶ νὰ μαντολογῇ, δὲ νομίζω νὰ φροντίζῃ καὶ πάντα νὰ βασιζῇ τὰ λεγόμενά του σὲ γεγονότα καὶ σὲ κείμενα καὶ σ' ἐπιστημονικὲς, ἀποδείξιμένες παρατηρήσεις. Τὰ θαυμαστικά κ' οἱ θυμοὶ καὶ τ' ἀηδιασμάτα τοῦ ξυμολῇ κάθε τόσο δὲν ἀποδείχνουν καὶ πολὺ μεγάλα πράγματα.

Τὸ πόρισμα τῆς μονογραφίας αὐτῆς εἶναι πῶς δὲν πρέπει νὰ θυσιάζουμε οὔτε τὴ δημοτικὴ οὔτε τὴν καθαρὴν μὰ πῶς ὠφέλιμο θὰ σταθῇ ἂν μπόρουμε νὰ τίς συνταιριάζουμε σὲ τρόπο πού νὰ γίνον ἓνα μιὰ μέρα. Γιὰ νὰ καταστήσουμε ὅμως ἐκεῖ χρειάζεται πρῶτα — λέει ὁ κ. Ἀποστολίδης — νὰ γράφουμε μὲ δημοτικὸς τύπος τὴ γλῶσσα (καὶ τότε ἀπὸ τοῦ θὰ κρέμεται ἡ καθαρὴ οὐσα) καὶ νὰ βροῦμε καινούριο ἀλφάβητο πού νὰ δύναται νὰ σημαίνει ὅλα τὰ φωνητικὰ συντακτικὰ τῆς δημοτικῆς. Κι ὁ μονογράφος τελειώνει λέγοντας ὅτι ἡ γλῶσσα πού γράφεται τώρα ἀπρέπει ἢ νὰ ἐξελληνισθῇ ἢ νὰ ἐκχυδαίσθῃ αὐτὴ καθ' ὅλοκληρίαν καὶ «ἐπειδὴ τὸ μὲν πρῶτον δὲν εἶναι δυνατόν, τὸ δὲ δεύτερον δὲν τὸ θέλομεν (ce premier me para impossible) κατ' οὐδέναν τρόπον, θὰ μένωμεν κατ' ἀνάγκην ἐκεῖ ὅπου εὐρισκόμεθα, οἱ μὲν θρηνηλογοῦντες, οἱ δὲ ὑπερφανεύμενοι διὰ τὴν κατὰ τασίν μας».

Σὰ σκοτεινούτσικο μοῦ μοιάζει αὐτὸ καὶ κάπως ἀπελπιστικό. Θὰ εἶταν ἴσως πιὸ λογικὸ ἂν ὁ κ. Ἀποστολίδης ἀντὶ νὰ γράφῃ στὴν καθαρὴν οὐσα ἐβαζέ ὁ ἴδιος σὲ πρᾶξιν τὴν προβληματικὴ γλῶσσα πού μας συστήνει καὶ μὲ τὸ ἀλφάβητο πού λαχταρᾷ ἡ καρδιά του (ὅμως αὐτὸ τ' ὁμολογεῖ πολὺ δυσκατόρθωτο κ' ἴσως ἐπὶ τέλους νὰ ἔχῃ καὶ μερικὸ δίκιο γιὰ τίς δυσκολίες τοῦ σημερινοῦ ἀλφάβητου) κι ἀφοῦ καθάρισεν καὶ ξεπλύνῃ τὴ γλῶσσα ἀπὸ τοὺς ξενισμούς καὶ τοὺς ἀρχαϊσμούς πού τόσο τὸν πειράζουν. Ὡς τότες ὅμως ἐμεῖς οἱ κοινὸι ἄνθρωποι καὶ πολυγράφοι ἔχουμε, θαρρῶ, τὸ δικαίωμα νὰ ξακουθούμε νὰ γράφουμε τὴ δημοτικὴ ἔτσι πού μας τὴν ἔμαθαν καίνοι πού τὴν μελέτησαν καὶ τὴν μελετοῦν ὁλοένα, κι ἔν ἀργότερα φτάσουμε στὴ χρυσὴ ἐποχὴ πού μας τάζει—ἢ καλλιὰ πού δὲ μας τάζει—ὁ κύριος μονογράφος, τότε καιρὸς πάντα θὰ εἶναι νὰ σωφρονιστοῦμε καὶ τοῦ λόγου μας.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΜΑΛΑΜΩ

(Ἡ ἀρχὴ τοῦ σὺ 173 φύλλο τοῦ «Νομᾶ»)

- Τώρα πού ἔγινε ἄς μείνῃ.
- Σὲ γελῶ, βρέ Γιῶργος· καταδέχουμ' ἐγὼ νὰ σὲ καταγγείλω γιὰ ἓνα σκυλλί. Ἄφρησε πού ἐμεῖς θὰ συβιβαστοῦμε νὰ μὴν τὴν πάρουμε οὔτ' ἐγὼ, οὔτ' ἐσύ.
- Αὐτὸ εἶναι δικός μου λογαριασμός.
- Καὶ τὸ ἄλλο· ἐσύ δὲν εἶχες τόσο στενὲς σκέψεις· ἀλληλογραφία δὲν εἶχατε.
- Δὲ θὰ σοῦ πῶ ἐμένα τί εἶχαμε.
- Καλὰ, δὲ σοῦ λέω καὶ περισσότερο. Μπορεῖ νὰ σ' ἀγαπήνῃ Χτὲς τὴν ἐκλεψεν ὁ Λαζός.
- Κ' ἐκεῖ πού ἔφυγε.
- Ξέρεις πού ξενύχτισε ἀπόψε; Στὸ βουνὸ μὲ τὸ Λαζό... Κέφυγε γελώντας πικρά.
- Ὁ Γιῶργος πῆγε στὸ σπῆτι καὶ κάθισε μοναχός

ΤΑ „ΗΛΥΣΙΑ“

(Ἀπάντησιν εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ «Νομᾶ»).

Ἀγαπητέ μου Ταγινόπουλε,

Ἡ προσοχὴ ποῦ δώκε ὁ «Νομᾶς» στὴν ἐκδοσὴ τῶν «Ἠλυσίων», μὲ τὸ ἄρθρον τοῦ ἔξιου συνεργάτη του, μ' ὅλες τίς ἀντιλογίας καὶ τὰ πειράγματά του—ἀντιλογίες ἀπὸ καλὴ πίστη δὲν ἀμφιβάλλω—μ' ἔχουν ἐξαιρετικὰ ὑποχρεωμένο, ἐμένα καὶ τοὺς συνεργάτες μου. Δὲν μπορῶ νὰ μὴ προσέξω κ' ἐγὼ, μὲ τὴν ἴδια καλὴ πίστη καὶ τὴν ἴδια ἀγάπην, σὲ ὅσα μοῦ γράφουνε. Περισσότερο ἀκόμη αἰσθάνθηκα τὴν ἀνάγκην νὰ σοῦ γράψω τίς λίγες τούτες γραμμές, ἔχι γιὰ ν' ἀντικρούσω τίς ιδέες τοῦ Τίμωνος, ὅσο γιὰ νὰ ἐξηγήσω μερικὰ πράγματα πού τ' ἀφίνει φυσικὰ ἀνεξήγητα ἡ ἀγγελία, καὶ γιὰ νὰ διαλύσω κάποια παρεξήγησιν τοῦ συνεργάτη σου. Μέσα σ' ὅλο τὸ ἄρθρον τοῦ Τίμωνος, πρέπει νὰ τὸ μολογήσω πῶς ξεχωρίζω μιὰ εὐπάθειαν κ' ἐνὰ γλύστρημα εὐκολο στὴν παρεξήγησιν. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀνεξήγητο. Ὅταν ἀγαπᾷ κανένας—πρόσωπο γιὰ ἰδέαν, ἀδιάφορο—ἐύκολο πέφτει πάντα στὴ παρεξήγησιν. Εἶναι μιὰ γενικὴ ἀδυναμία ὅλων τῶν ἐρωτευμένων.

Καὶ πρῶτα—πρῶτα ὅσο γιὰ τὴ μέθοδον τῶν «Ἠλυσίων», συμφωνῶ μὲ τὸν Τίμωνα πῶς δὲν ἔχουν τὴ μέθοδον πού ἐννοεῖ καὶ διατυπώνει. Ἐδῶ ὅμως ἔχω τὴν ἀντίρρηση, πῶς σὲ κάποια ζητήματα ἡ «μέθοδος» βρίσκεται στὴν ἑλλειψιν τῆς σχολαστικῆς μεθόδου. Ὅταν ἡ «μέθοδος» δὲν εἶναι τοῦ νοῦ ἀρετὴ, καμμιά ἐξωτερικὴ τάξιν δὲν μπορεῖ νὰ ρυθμίσῃ τὴν ἐσωτερικὴ ἀταξία. Ἡ Ὁμορφία ὅμως εἶναι ἀνώτερη ἀπ' τὴ «μέθοδον». Γιατὶ αὐτὴ μονάχα κάνει τὴ σκέψιν ρυθμικὴ, δηλαδὴ μεθοδική. Μέσα στὴν ἀταξία πού βλέπει ὁ Τίμωνα στὰ πρῶτα δημοσιεύματα πού ἀναγγέλλανε τὰ «Ἠλύσια» βασιλεύει πιστεῦσα μιὰ ἀνώτερη τάξιν καὶ κυβερνᾷ μιὰ ἀνώτερη συγγένεια: Ἡ τάξιν τῆς Μεγάλης Τέχνης καὶ ἡ συγγένεια τῆς Ὁμορφίας. Καὶ τὰ ἔργα πού ἀνήκουν σ' αὐτὴ τὴν Τάξιν καὶ σ' αὐτὴ τὴ Συγγένειαν δὲν ξεχωρίζουν κοινὸ καὶ κοινό. Εἶναι μιὰ ἀμφοσμία γιὰ θεοὺς καὶ γιὰ ἀνθρώπους. Ἡ «Ἀπολογία» τοῦ Σωκράτη, ζωντανεμένη ὅσο μπόρεσε ὁ μεταφραστὴς μὲ τὴ ζωντανὴ φωνὴ τοῦ ἔθνους, ἡ «Κόλαση» τοῦ Δάντη, τὸ «Ἐγγεῖριον» τοῦ Ἐπίκτητου, οἱ «Διάλογοι» τοῦ Λεοπάρδη, εἶναι ἀπλῆ καὶ ὑπέροχη τροφὴ πρὸ εὐκο-

λοχώνευτῃ ἴσως ἀπὸ τ' ἀναγνώσματα πού σερβίρουν οἱ ὀρημερίδες, καταδικάζοντας τοὺς ἀναγνώστες τοὺς σὲ μιὰ αἰώνια «φιλολογικὴ κοπροφαγία» ὅπως ἔγραφε κάποιος συνεργάτης μου στὸ «Ἄστυ».

Ἄς ἐρθοῦμε τώρα στὴν παρεξήγησιν, στὴν παρεξήγησιν πού τυφλώνει καὶ πού ἀδικεῖ καὶ πού παίρνει τὴ μορφή τῆς κακίας, χωρὶς κακία νὰ εἶναι. Ἡ κακία δὲν παρεξηγεῖ, παρεξηγεῖ ἡ ἀγάπη. Γι' αὐτὸ κάποτε ἡ παρεξήγησιν πληγώνει περισσότερο ἀπὸ τὴν ἔχθραν. Ὁ Τίμωνας οὐδεὶς πῶς τὰ «Ἠλύσια» τὰ κυβερνᾷ ἐνὰ «ἀκαδημαϊκὸ πνεῦμα». Ἄν δὲν ἔξερε ὁ Τίμωνα τὴν σημασίαν τοῦ ὅρου, δὲν θὰ τὸν ἀδικούσα. Μὰ εἶναι τόσο σφύρος, ὥστε νὰ τὴν ξέρῃ. Καὶ ὅταν ξέρῃ καὶ τούτο κ' ἐμένα, ὁ σφύρος τοῦ εἶναι ἀσυχώρετος. Ἄν ἡ λέξιν βρίσκειται στὴν ἀγγελία ἡ σημασία της βρίσκεται ἀνάμεσα στὶς γραμμές. Ἀκαδημαϊκὰ λέμε πολλὰ πράγματα, πού δὲν ἔχουν καμμιά σχέση μὲ τὸ esprit acadeimique. Ἡ ἀγγελία ἤθελε ἀπλούστατα νὰ πῇ πῶς τὰ «Ἠλύσια» δὲν εἶναι περιοδικά, παρὰ μόνο στὸν τρόπο πού θὰ βγαίνει, πῶς δὲν ἔχει καμμιά σχέση μὲ τὰ ἐπικαιρὰ καὶ τὰ σύγκαιρα ζητήματα, πῶς δὲν χρονογραφεῖ, πῶς δὲν συναγωνίζεται, οὔτε πολεμᾷ μὲ κανέναν. Ἄν ἔχει ἀήσυχια καὶ «ἡρεμία» ἔχει τὴν ἡσυχίαν τοῦ βιβλίου. Δὲν μπορεῖ νὰ τὰ κἀνῃ ὅλα, κάνει τὴ δική του δουλειά, χωρὶς ν' ἀποκλῇ τοὺς ἄλλους νὰ κἀνουν τὴ δική τους. Μὰ ποιὸς εἶπε πῶς εἶναι ἀπόλυτη ἀδράνεια ἡ ἀδράνεια τοῦ βιβλίου; Ἰσως μάλιστα ὁ πόλεμος καὶ ἡ δημιουργία πού κρύβονται καὶ κρυφοδουλεύουν μέσα στὴν ἡρεμία του, νὰ φέρουν τίς μεγαλειότερες ἀνατροπὰς καὶ τίς μεγαλειότερες ἀνάστασεις. Βρίσκει σ' αὐτὰ «τὸ ἀκαδημαϊκὸ πνεῦμα» ὁ Τίμωνα;

Ἡ ἄλλη παρεξήγησιν εἶναι ἀνάλογη. Μιὰ λέξιν τὴ γέννησε κι' αὐτὴ στὴν ἀγάπην τοῦ Τίμωνος. Εἶναι ἡ «τυραννία τῶν λέξεων», βλέπετε, ἡ πιὸ ἐπικίνδυνον τυραννίαν. Ὁ Τίμωνας ἐπαρτήθηκε διαβάζοντας ὅτι: «τὰ «Ἠλύσια» θὰ χρησιμεύουν γιὰ νὰ δοκιμαθοῦν αἱ δυνάμεις τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας». Νὰ δοκιμαθοῦν! Τάχα δὲν πρόσεξε στὴν ἐννοίαν; Δοκιμᾷ κανένας τὸ χέρι του στὸν ἀγῶνα, γιὰ νὰ νοιώσῃ τὴ δύναμίν του καὶ νὰ τὸ δυναμώσῃ περισσότερο. Δοκιμᾷ τὸ παπούτσι του γιὰ νὰ τὸ πετάξῃ, ὅταν τὸν στενέβῃ. Δοκιμῇ καὶ δοκιμῇ. Τάχα ἡ δεύτερη δοκιμὴ ταιριάζει σὲ μιὰ γλῶσσαν; Μπορεῖ νὰ τὸ πιστέψῃ ὁ Τίμωνα; Ὁ Prudhomme, μεταφράζοντας τὸν Λουκρήτιον, εἶπε πῶς κα-

του κλαίοντας. Ἀποβραδὺ δὲν μπορούσε νὰ κοιμηθῇ. Ὁ λίγος τὴν αὐγὴ ὕπνος του ἦταν πικρὸς μὲ κακὰ ἐνέματα. Ὅταν σηκώθηκε ἀκολούθησε τὸ δρόμο τῆς ἐξοχῆς. Ἔφτασε ψιλά κ' ἔγαιρε μπρούμυτα σὰ σκοτωμένος. Ἐκλίσσε μὲς τὰ χέρια τὸ κεφάλι του. Τὰ δάκρυα ἔτρεχαν γοργὰ μὲ βογγητό. Ὑστερὰ κράτησε τὰ κλάματά του καὶ κοίταζε ἀθῶα τὰ κλαδιά, τὰ χόρτα, τίς πέτρες. Ἀργοὶ ἀναπνεύσμοι ἀνέβαιναν ἀπ' τὰ στήθια του. Προσπαθοῦσε μὰ τρόπος δὲν ὑπαρχε νὰ προσπεράσῃ ἀπ' ὅσα εἶχαν γίνει. Τὸν κρατοῦσαν σφιχτοδεμένα σκλάβοι του. Οἱ σκέψεις του ἀκολουθώντας τίς λαχτάρεις καὶ τοὺς πόθους ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ κάπου κόβονταν. Καλεῖ τὰ βουνὰ ν' ἀκούσουν τὸν πόνο του. Μιὰ πεντάμορφη μιὰ βασιλοπούλα τῶν περαμυθίων στὰ κάλλη, μιὰ πού κρατοῦσε ὅλη τὴ χάριν ὀλυμπίας θᾶς, κι' αὐτὸς ὁ καλὸς κτηρ, τὸ παλληκάρι πού ὕμνωνε τὰ τραγούδια, ὁ κληρονόμος τῶν ἀρχαίων θεῶν—τὰ παιδιὰ του, ἐκεῖνα θὰ ἔφεραν τὸν ὀλυμπισμὸ τύπο. Μὰ τί; τὸ ἄνθος τοῦ χωριοῦ κ' ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς του, τὸ μῦρον τῶν λουλουδιῶν, εἶχε πιὰ ξενιτσωτῇ ἀπ' τὴν καρδιά του. Γιατὶ εἶχε ζήσει ὡς τώρα; τί μπορούσε πλεῖα νὰ τοῦ δώτῃ ἡ ζωὴ; Ἔτσι τοῦ γλυκοφαίνοντ' ὁ θάνατος κοντὰ ἀπὸ τόσες γλυκὲς μέρες πούχε περάσει.

Τὸ πρόσωπό του τὸ χάιδευσεν φιλοῦ ἀγέραι κι' ὁλοένα τοῦτο δυνάμωνε ἀνεμίζοντας τὰ μαλλιά του, ἐκεῖ πού ἀγάγια ἀγάγια τὸν κυρίευσεν ἡ ἀπόφασις τοῦ θανάτου. Ν' ἀποθάνῃ ἓνα ἐρωτικὸν μάρμαρον στὸν πεθαμὸ κοντὰ τῶν λουλουδιῶν. Ὁ ἀέρας τώρα δυνάμωνε κ' ἔρχονταν σφυρίζοντας. Ὁ ἥλιος ἔβγαιεν ἀπὸ χοντρά σύννεφα. Τὰ φύλλα καὶ κλώνια τῆς μυγδαλιᾶς ἐκεῖ δίπλα γλυκοταράχτηκαν τραδώντας τὴν ψυχὴν τοῦ πούχε μείνει ἄνεργη. Δὲ σκίρτωναν, μόνο ἔβλεπε. Ὁ ἀέρας τὸν ἐσπρωξε νὰ σηκωθῇ καὶ στυλώθηκε στὴ μυγδαλιά. Νόμισεν πῶς εἶχε γίνει ἓνα μ' αὐτὴ. Αἰσθάνονταν ἀπὸ μέσα του νὰ βγαίνει τὸ λυγισμὸ τῶν κλαδιῶν καὶ τὸ ψιθυροῦ τῶν φύλλων. Κ' ἴσως κ' ἡ μυγδαλιά νὰ ἐννοίωθε κι' αὐτὴ τὸν πόνο του, πού σκιωνόταν ἀπ' τίς ρίζες. Ἄφρησε τὴν ψυχὴν τοῦ νὰ ξανοιχτῇ στὴ λαχτάρειαν τῆς φύσης. Σφύριξε ὁ ἀνεμὸς σ' αὐτίαν του. Ὁ ἥλιος χαμποφύγγει· μιὰ κ' ὕστερ' ἀκούει κατακλῆτος χροσός. Ὁ ἀνεμὸς ὁλοένα καὶ δυνάμωνει. Μανίζει γύρω του μὲ χίλιες φωνές. Τὰ ξερὰ φύλλα ταξιδεύουν τὸν ἀέρα. Τὰ κλωνάρια βουίζουν, τὰ φύλλα τοὺς τραγουδοῦν. Κι' ἀπ' τ' ἀντικρυνὸ ἀκρογιάλι κινοῦν τὰ κύματα φουερά. Ὁ ἥλιος φωτίζει ὑπέρλαμπρος τὸ πάλαιμά τους.

Δὲ βαρύνουσιν. Ὅστε καὶ βέλτερά τὰ γίνε-
ται. Τὸ ἔθνος φανταζομένον, πὺν μᾶς τὸ
σεβίσουσιν ταχὺ καὶ τίς αὖ γόνιμα τίς αὖ καὶ πὺν

τὰ Ρωμαϊκά στομάχια, φαίνεται, ακόμα δὲν τὸ βαρεθῆκανε. Τὸ μόνο ποὺ ξεχωρίζει κάπως σ' αὐτὴ τὴν περίστασι, ποὺ δίνει κάποια ποικιλία ορεχτικὰ στὸ φαῖ, τὸ ποῦμε, εἶναι ἡ κωμικὴ καταγγελία τοῦ Ράλλη γιὰ τὴν ἀνὴ-θικὴ πολιτικὴ τοῦ Ζοῦμη. Ὅσο δηλ. ὁ Ζοῦμης ὑποστήριζε τὸ Ράλλη, ἡ πολιτικὴ του εἴταν ἡ θικὴ· τὴν πού βόηθησε τὸ Θεοτόκη, ἡ πολιτικὴ του ἔγινε ἀνὴθικὴ!

Μωρέ, λογικὴ! Καὶ νὰ μὴ ντρέπονται νὰ ξεστομίζουν τέτοιες ἀδιάντροπες λέξεις! Καὶ νὰ μὴν ξυπνᾷτε τέλος αὐτὸς ὁ χαμᾶλης λαὸς νὰ νοῖζει μεγαλόπρεπα τὰ χέρια του καὶ νὰν τοὺς τὰ κολλήσῃ παρὰσῃμα στὰ χερσά τους χεῖλια!

Ἀπελπισία! Ὅχι μοναχὰ νὰ λέγονται τέτοιες ἀνοήσιες, μὰ καὶ νὰ σχολιάζονται σοβαρὰ ἀπὸ τὸν τύπο, καὶ ν' ἀκούγονται μὲ ἀπάθεια ἀπὸ τὸ λαὸ! Μὰ τέτοιος τύπος καὶ τέτιος λαὸς δὲν μποροῦν παρὰ καὶ τέτοιους πολιτικούς νὰ δημιουργοῦνε. Ἄξιον ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον.

Ο ΡΟΛΑΝΔΟΣ

— Ἐγὼ ὁ Μαινόμενος τοῦ Ἰταλοῦ ποιητῆ— ὁ Κορφιᾶτης λογιώτατος κ. Μ. Π. Λάνδος ἢ Μουρλάνδος δημοσιεύει στὴν Κορφιᾶτικὴ «Ἐφημερίς τῶν Εἰδήσεων» ἕνα ἄρθρον τρομερὸ καὶ φοβερὸ— φυσικὰ καὶ ἀνόητο—γιατί, λέει, κάποια κυρία τόλμησε νὰ μοιράσῃ μερικὰ μεταφρασμένα Βαγγέλια ἀπὸ κείνα ποὺ ἀποτελοῦσιν ἀπὴν ἀπόδειξιν τῆς διαφθορᾶς τῶν ἡθῶν ἡμῶν καὶ τοῦ παντελοῦς ἐκφυλισμοῦ ἡμῶν, ὃν ἐνθαρρύνουσι μίσθαρνα ὄργανα (νὰ μὴ ντρέπεται ὁ ψεύτης!) ἐπιβούλων ἐχθρῶν μας».

Ὁ κ. Μουρλάνδος ἀφοῦ ξαναχασσῇ ὅσες ἀνοήσιες καὶ βρισιές γραφθῆκανε στὶς Ἀθηναϊκὰς φημερίδες ἀπὸ τὰ Βαγγελικά ἴσαμε σήμερα, φοβερίζει πὼς ὁ λαὸς τῆς Κερκύρας θὰ ἐγερθῇ καὶ θὰ συντρίψῃ ἀπὸ τὴν πυγμὴν του τοὺς «ἐπιλήθμονας τοῦ πρὸς τὰ πατρία ὀφειλομένου ἔργου σεβασμοῦ»—γιατί, φαίνεται, ὁ κ. αὐτός, ποὺ δὲ θᾶναι Κορφιᾶτης, φαντάζεται τὴν Κέρκυρα ἄλλη Ἀθήνα καὶ γι' αὐτὸ τὴ βρίζει τόσο ἀνόητα.

Ἀπὸ τὴν «πυγμὴν» —τὴ φανταστικὴν, ποὺ θὰν τὴ βλέπει μόνο τὴ νύχτα στὸν τοῖχον τοῦ φωτισμένου γραφείου του, ὅτα σηκώνει τὸ χεῖρ του ἄγρια καὶ τὸ γροθιάζει ὁ κ. Μουρλάνδος—ἀπὸ τὴν πυγμὴ λοιπὸν αὐτὴ θὰ γλυτώσῃ μόνο ὁ εὐλαβὴς διαφθορεὺς τοῦ Εὐαγγελίου ποὺ δὲ ζεῖ εὐτυχῶς στὴν Ἑλλάδα,

Μαλάρω εἶχε κινήσει μπροστά. Ἀκολουθοῦσε μὲ τὰ μάτια καὶ τίς δού. Ἡ Ἑλένη χαμογελοῦσε κοιτάζοντας κάτω. Τὸ Μαλάρω γύρισε καὶ κοίταξε μιὰ. Σκέφτονταν ποιά ν' ἀκολουθήσῃ. Ἀμα χάθηκεν ἡ Μαλάρω πῆρε καὶ αὐτὸς ἕνα δρόμον μοναχὸς του. Τὸν φωνάζει ακόμα μὲ γέλοισιν ἡ ἀδελφὴν του νὰ σταθῇ.

Γιὰ τελευταία φορὰ εἶδε τὴ Μαλάρω καὶ ἔτυχε νὰ περᾷ καὶ ὁ Λαζός. Δὲν τὴ κοίταξε ὁ Γιῶργος στὸ πρόσωπον καὶ αὐτὴ πέρασε συλλογισμένη.

Ἐφύγε γιὰ τὴν Ἀθήνα μὲ λίγες ἐλπίδες. Ἐύρισε ἀπογοητευμένος, χωρὶς ἐλπίδα γιὰ τὸ μέλλο. Οἱ γονεῖς του σκυθώσαν ἄμα ἔκουσαν πὼς δὲν πέτυχε. Πέρασαν μέρες καὶ θυμῆθκαν νὰ τοῦ ποῦν πὼς ἔπρεπε νὰ γίνῃ γιαντρός.

Ἦταν στὴν αὐλὴ καὶ σκαλίζε τὰ λουλούδια. Τί ἄλλο εἶχε νὰ κάμῃ! Μποροῦσε νὰ γίνῃ γιαντρός; σκέφτονταν. Θυμῶνταν τὸ Ἀνατομικόν. Ἐβλεπε τὰ τραπέζια μὲ τὰ πτώματα ἀράδα. Ἡ πόρτα ἔχει κλείσει. Ποῦθε θὰ βγῇ; Προχωρεῖ. Πᾶει δίπλα σ' ἕνα τραπέζι νὰ ἐργαστῇ. Μοναχὸς του. Κοιτάζει τὸ πτώμα. Μὲ φρίκην τὸν διαπερνοῦν. Βλέπει τὸν ἑαυτὸ του. Χαμηλώνει πάλι καὶ κοιτάζει σ' ἄλλο δίπλα τραπέζι. Ἀσπρα γένεια, ἄσπρα μαλλιά... μήπως ἦταν;.. καὶ εἶχε τόσο γεράσει. Ὁ πατέρας

καὶ ποὺ πέρου τὴν ἔνοιξη ἔζησε ἕναν ἀλάκαιο μῆνα στοὺς Κερκούς χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν κωμικὴ γροθιά τοῦ λογιώτατου τῆς «Ἐφημερίς τῶν Εἰδήσεων». Μπορεῖ νὰ μὴν εἶδε καὶ τὴν ἐφημερίδα καθόλου, ἀφοῦ πρώτη φορὰ καὶ ἐμεῖς εἶδω τὴ βλέπουμε, καὶ μαθαίνουμε πὼς περπατᾷε στὰ 18 χρόνια—νὰν τὰ χιλιάσει!—πὼς δείχνει γροθιὰς καὶ πὼς κλέβει τὸ «Νουμᾶ», γιατί στὸ ἴδιο φύλλο ποὺ δημοσιεύεται τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Μουρλάνδου, δημοσιεύεται καὶ ἡ «Κέρκυρα» τοῦ Λεάντρου Παλαμᾶ, χωρὶς νὰ γίνῃ ἡ παρκαμικὴ κουδέντα πὼς τὸ ποίημα παρῆκε ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ».

Ἀγκαλὰ καὶ καπὸς Μ. Β. Λάνδος καταδικάστηκε δῶ καὶ δὺς χρόνια ἀπὸ τὸ Κακούργονικεῖο τῆς Κέρκυρας γιατί ἐκλεψε, λέει, τὰ βιβλιοθήκη τοῦ Κορφιᾶτικου Γυμνασίου. Μήπως εἶναι ὁ φίλος μας κ. Μουρλάνδος; Δὲν τὸ πιστεύουμε, γιατί τότε δὲ θ' ἔγραφε μὲ τόση ἀδιάντροπιὰ γιὰ τὴ διαφθορὰν τῶν ἡθῶν ἡμῶν.

ΑΜΕ

αὐτὸ πάλι ποὺ γράφτηκε στὶς ἐφημερίδες πὼς μιὰ καπελλοῦ, πασίγνωστη πιά γιὰ τοὺς ἐρωτῆς τῆς με κάποιον πρ. τμηματάρχην τοῦ Ὑπουργείου καὶ μὲ τοὺς ἄλλους σεβαστοὺς κυρίους, πὼς δηλ. ὅ,τι πρῶμα ἔφερνε ἀπὸ τὴν Εὐρώπην γιὰ τὸ μαγαζὶ τῆς τῶ-θραζε λαθρεμπορικῆς καὶ τῶθραζε μάλιστα ἀπὸ τὰ βαπόρια μὲ ἀντράκτο τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ;

Κ' ἔπειτα ζητᾷμε παρὰδὲς ὁλοένα ἀπὸ τοὺς πλοῦσιους πατριώτες μας νὰ φταιξοῦμε στόλο γιὰ νὰ προστατεύῃ τὰ λαθρεμπορία, ἐρωτικὰ καὶ ἐμπορικὰ, τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης καπελλοῦς! Ἀμὲ ὁ κ. πρ. τμηματάρχης πάλι ποὺ τῆξερε ὅλ' αὐτὰ καὶ τὰ βοηθοῦσε, ὅσο εἴταν τμηματάρχης, καὶ ἔρχεται νὰν τὰ καταγγεῖλει μόνο σήμερα, σὰν ἔπαψε δηλ. νᾶναι πιά τμηματάρχης καὶ ἀγαπητικὸς τῆς καπελλοῦς; Μωρέ, τ' εἶν' αὐτὰ; Ὁ φτωχὸς ὁ Ἀνδρέας ποὺ εἰρήσκει «καὶ σάπιο» στὴ Δανία, ἔν ἐρχότανε δῶ σήμερα δὲ θάβρισκε τίποτα γὰρ, αὐτὴ τὴν ζεσσι-πώσιὰ μας ακόμα. Κι αὐτὴ σάπια, ὅπως ὅλα μας.

Ο ΜΑΚΑΡΙΤΗΣ

ὁ Δὸν Κιχῶτος σὰ Λάζαρος βγῆκε τὴν περασμένη Δευτέρα ἀπὸ τὸν τάφο του καὶ ὁ Ράλλης στήθηκε ἔ Χριστὸς του. Ὁ μακαρίτης, θυμόταστε, ἔμα τις ἔφαγε ἀλύπητα σὰ Χάνι μαζὶ μὲ τὸν πιστὸ του ὑπερίτη, γυρίζει καὶ λέει τοῦ Σάντσου:

τοῦ εἶναι νέος ακόμα. Πὼς θὰ βγῇ. Δὲν μπορεῖ νὰ σβῇ αὐτὴ τὴν εἰκόνα. Κ' ἐκεῖ ποὺ εἶναι σκυρμένος στὰ λουλούδια—τόσην ὥρα τί εἶχε κάμει. Ξερρί-ζωσε ἕνα—ἡ μέση του πονεῖ. Τὸν πονεῖ ἀλήθεια. «Ἄχ» τὸν πονεῖ πολύ. Μὰ ἡ εἰκόνα δὲ σβύναται. Ὁ πόνος ὁ σωματικὸς δὲν μπορεῖ νὰ νικήσῃ. Θὰ ἦταν καλὰ νὰ φύγῃ. Νὰ βγῇ ὅζω στὸν κόσμο. Θὰ φύγῃ ἢ θὰ καθίσῃ; Ἡ ἀπόφασι τὸν βασανίζει ὅση νύκθ. Θὰ ἔμεινε ἢ θὰ ἐφύγε; Ποῦ θὰ πῆγαινε. Θυμῆθηκε ἦταν Κυριακή, καὶ ἦταν γάμος. Πῆγε ὡς τὴν ἐκκλησίαν. Στέκονταν ἀπὸξω πολλές γυναῖκες. Σὲ μιὰ γωνιά εἶδε τὴ Μαλάρω. Ἀπ' τὰ παιδι ποὺ στέκονταν ξεκινᾷ ἕνας. Εἶναι ὁ Λαζός. Πᾶει νὰ περᾷ μπροστά της. Κίνησε καὶ αὐτὸς ἀπὸ κοντὰ του. Ἐκείνη τὸ Γιῶργο κοιτάζει. Τρέχει γυρίζει μιὰ γειτονιά, ὕστερα πᾶει πάλι καὶ στέκεται ἀντί-κρυα. Ὅταν βραδυᾷται πᾶει περπάτο στὸ λόγγον. Ἐχουν βγῇ τὰ λαμπάκια. Ἐκαμε ἕνα βαντάκι, ἔδωλε καὶ κάμποσα μὲ τὴ ρίζα καὶ τὰ φυτῆς στὸν κήπον του. Πρῶτ' ἀπὸ βγαίνει νὰ τὰ ποτίσῃ. Ἀν εἶχε ἀπὸ κείνες τίς πόρινες πέτρες νὰ στρώσῃ γύρω στὰ λουλούδια! Εἶχε δὴ καὶ ἄλλοι ἔτσι. Κ' οἱ λόγγοι εἶχαν. Μὲς τίς τρύπες τοὺς θὰ φύττει ἀγριο-λούλουδα τσιμπουκάκια. Τὰ παιδάκια ἀπ' ὅζω θὰ εἶχαν φούρνους νὰ παίζουν στὶς μικρὲς σπηλιές τοὺς.

— Εἶδες νίκη;

Τέτια νίκη, «περιφανὴ νίκη» τελευτήσε καὶ ὁ Ράλλης τὴ Δευτέρα στοὺς οἴλους του, ὕστερ' ἀπὸ τὸ κοινοβουλευτικὸ γκεμενοτακισμὸν του.

Ἐκείνη πάλι ἡ φοβέρα του, ἀπὸ αὐριαν ἀρχί-ζει ἡ ἐργασία μας» τί νὰ σημαίνει ἔραγες; Μήπως ὁ Ράλλης ξαναθυμήθηκε τίς ἀξέχαστες σκηνίδες καὶ τίς ἀντιβασικὰς του ρουκέτες καὶ μὰς φοβερίζει μ' αὐτές;

Ἄν εἶν' ἔτσι, πρέπει μὲ κάθε τρόπο ὁ Ράλλης νὰ φηριστῇ ἰσόβιος πρωθυπουργὸς γιὰ νὰ γλυτώ-σουμε ἀπ' αὐτὲς τίς ἀναγούλες.

ΣΤΟ

Ζήτημα τοῦ Πολυτεχνείου καὶ τῆς Ἐμπορικῆς Ἀκαδημίας δὲν ἀνακατεῦνται καθόλου γιὰτ' εἴταν ὁλωσθίου ξένου δουλιὰ γιὰ μὰς καὶ κρίσαμε τὰ πράγματα νὰ ξεπερδεύτῃν ἀπὸ κείνους ποὺ εἶχαν σφεδρὰ νὰ λυθῇ ἔτσι ἡ ἀλλοτρίωσις τὸ οἰκογενειακὸ αὐτὸ ζήτημα. Οὔτε σήμερα ποὺ ξεπερδεύτηκε θὰ πούμε λέξη, γιατί δὲν ξέρουμε ἂν καλὰ ἢ κακὰ ξεπερδεύτηκε.

Τὸ μόνο ποὺ μποροῦμε νὰ σημειώσουμε εἶναι πὼς ὁ κ. Καλλιφρονᾶς—τῆς Παιδείας, βέβαια!—ἔνοιξε αὐτὴ τὴν φασαρία πίνοντας γιὰ νὰ φάσῃ κάποιον σημάδι φωτεινὸ τοῦ δικῆς του ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο, ἀφοῦ ἡ προστασία τοῦ Παιδευτικοῦ καὶ τοῦ Καλότυ-χου δὲν τοῦ ῥάνηκε ἄρα καὶ γὰρ νὰν τὸν δοξάσει στοὺς αἰῶνες.

Ἐπρεπε λοιπὸν καὶ λόγου του κατὰ νὰ κάμναι, ἔτσι γιὰ νὰ μὴν περᾷ καὶ ὁ φωτεινὸς Νοέμβρης δί-χως φοιτητικὰς διαδηλώσεις—καὶ τὸ κατὰρξε. Μπαρὰ του!

Η ΑΡΑΧΝΙΑΣΜΕΝΗ

Τὴν ἔβλεπεν ν' ἀναβαίνει τὸ βουνὸ πρὸς τὸ μα-ναστῆρι γοργὰ, σκυρτά, κοιτάζοντας συχνὰ πίσω σὰν νὰ εἶχε φόβον μήπως τὴν κληροῦσαν τυλιχμένη σ' ἕνα μαῦρον, πλατὺ φορεμα, φοροῦσε στὸ κεφάλι ἕνα μαῦρον σαμπέρι ποὺ σκεπαζε τὸ πρόσωπόν της καὶ μονάχα ἔφαγε τὰ λυτὰ της ἐλευθερίας—μάτια ποὺ ὅσοι τὰ εἶδαν τὰ εἶπαν φλογερὰ. Ὅταν ἔφτανε στὴν πόρτα τοῦ μοναστηριοῦ εἶδεν σφιγγότερα τὸ σαμπέρι της, διέβαινε βιαστικὰ τὴ μεγάλη αὐλὴ καὶ ἀνέβαινε γρηγοτέρη τὴν πέτρινη σκαλὰ κατὰ τὸ

Κίνησε πάλι γιὰ τὴν ἔξοχον. Κάπου καθίσε σὲ μιὰ πέτρα. Μὰ θὰ μπορούσε νὰ ἴνῃ ματρός; Ὅχι, ἦταν ἀδύνατο, ἔλεγε μόνος του. Καὶ τὸ μέλλο του ἦταν κλεισμένο ἀπὸ παντοῦ. Εἶχε πᾶν τοῦ πατέρου του νὰ μείνῃ. Νὰ μὴ σπουδάζῃ τίποτα.—Γιατί λοιπὸν εἶχε φτάσει ὡς αὐτὸς; Νὰ πῆγαινε πάλι στὸ Πολυτεχνεῖο; Ἀλλ' αὐτὸς στίς ἐξέτασεις κόν-τεψε νὰ τρελλαθῇ. Κ' ἔπειτα νὰ φάῃ πέντε χρό-νια ακόμα καὶ ὕστερα στὴν Εὐρώπην ἄλλα γιὰ νὰ σφάξῃ τὴν ἡλεκτρολογία ποὺ ποθεῖται! Καταλα-βαίνει πὼς ἡ ἀπόφασίς του ἡ περασμένη νὰ πᾶν στὸ Πολυτεχνεῖο ἦταν ἄρρωστη. Γιατρός; λοιπὸν; ποτε.

Θυμῆθηκε πάλι τίς πέτρες. Καὶ κίνησε. Ὅταν πρόβαλε ἀπὸ ἕνα ψάλλωκα, πίσω ἔβλεπε πρόβατα ἀναπαμένα. Σκύλλος δὲ γάργαρος. Προχωρεῖ λίγο μὲ φόβον. Θὰ ἦταν ἴσως ἀνέμεσα στὰ πρόβατα καὶ ὁ σκύλλος. Γυρίζει πίσω. Μὲς φωνὴ τοῦ ἔρχεται ἀπὸ πᾶνω.

— Γιατί γύρεις πίσω βρε!

— Φοβάμαι κανίνα σκύλλο.

— Δὲν ἔχω σκύλλο. Ὅχι.

Ὅμως περπατεῖ. Ἡ ἰδέα τοῦ φόβου δὲν μπορεῖ νὰ φύγῃ ἀπὸ μέσα του. Ὑστερα τί τις θέλε τίς πέτρες ἀπ' τὸ λόγγον! Θὰ ἔφτανε μιὰ πεζούλα γύρω γύρω στὰ λουλούδια.

γυναίκε. Χρόνο τώρα, χειμῶνα καλοκαίρι, δὲν ἄφηνε γιορτὴ, μεγάλη, μικρή, Κυριακὴ νὰ μὴ λειτουργηθῇ στὸ μοναστήρι. Μπαίνοντας στὸ γυναικίτη πήγαινε ἴσια στὸ καφάσι ποῦ τὸ χώριζε ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν κολλοῦσε ἐκεῖ τὸ πρόσωπό της καὶ κοίταζε κάτω ἀκίνητη, ἄλαλη σὰν ἀπὸ πέτρα. Κάποια φαρμακερὴ γλῶσσα διαλαλοῦσε πῶς οὔτε σταυρὸ ἔκανε. Ἀπολείτουργα γοργή πάντοτε ἔπαιρνε τὸν κατήφορο. Κανείς δὲν ἤξερε ποῖα εἴτανε, κανείς δὲν εἶδε ἄλλο ἐξὸν τὰ μάτια της—τὰ μαῦρα τὰ σπιθόβολα μάτια. Οἱ ἄνθρωποι ποῦ εἶναι περίεργοι καὶ κακοί, στὴν ἀρχὴ παραξενεύτηκαν καὶ πᾶσχισαν νὰ μάθουν ποῖα εἴταν, ταχὶ ἀπελπίστηκαν, τὸ πῆραν στ' ἄσπετο, τὴ βάρφισαν ἀραχνιασμένη, κ' ἔτσι γιὰ πείσμα κάποτε τὸ φώναζαν σὰν περνοῦσε γοργή, σκυφτὴ φεύγοντας στὸ δρόμο κάτω.

*

Ἡ ἐκκλησία τοῦ μοναστηρίου, ἡ ἔμορφη, εἶναι στολισμένη τὰ γιορτερά της. Λάμπουν οἱ ἀσημένιες εἰκόνες στὸ τέμπλο ἀπὸ τὰ τόσα ρῶτα, τὰ λαυλούδια ποῦ στολίζουν τὴν ὥραια Πύλη, ἡ φασκομηλιά ποῦ εἶναι σκερπισμένη κάτω, γεμίζουν τὴν ἐκκλησίαν μυρουδιά, τὸ μωσχολίθανο θολώνει τὸν ἀέρα. Κόσμο γεμάτη. Τὰ στασίδια ὅλα πιασμένα, οἱ χοροὶ γεμάτοι. Κάτω στὸ νάρθηκα—τὸ μικρὸ παρακλήσι ποῦ εἶναι ἐνωμένο μετὰ τὴν κεντρικὴ ἐκκλησίαν—γυναῖκες πλῆθος. Ὀλονυχτιὰ μετὰ Δεσπότη. Θὰ χειροτονήσουν αὐριο στὴ λειτουργίαν Διάκκο τὸ νέο καλόγερο τὸ Γαβριήλ τ' ἔμορφο πλῆλινος πούλο μετὰ γαλανὰ μάτια, τὰ ξανθὰ μαλλιά. Δὲν εἶναι δυὸ χρόνια ἀκόμη π' ἀνέβη στὸ μοναστήρι καὶ ὅλοι εἶχαν νὰ κάμουν μετὰ τὴν ὀνομαζία του. Καὶ δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ ἄλλοιότιμα. Κάτω στὴ χώρα προτοῦ καλογερέψῃ τὸ καμάρι τοῦ κόσμου εἴταν, ἡ λαχτάρα τῶν γυναικῶν γιὰ τὴ σεμνότητά του καὶ τὴν ὁμορφίαν του. Ἀποβραδὶς ἐψάλλε μετὰ τὴ γλυκύτατη φωνὴ καὶ κανείς δὲν ἐκλείσε μάτι. Ὁ Δεσπότης ὁ γέρος καθισμένος στὸ Δεσποτικὸ γιὰ πρώτη φορὰ δὲν ἐκοιμήθηκε. Ὅλα ἐπαίνουνταν νὰ πανηγυρίζουν. Ἀκόμα καὶ ἡ Ἀραχνιασμένη παράτησε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ γυναικίτη. Τὸ καφάσι καὶ στάθηκε στὴν πόρτα τοῦ νάρθηκα ποῦ ἐνώνει τὴν κεντρικὴ ἐκκλησίαν, ἄλαλη ὅμως, ἀσάλευτη σὰν ἀπὸ πέτρα. Μόνο κάθε τόσο σὰν ἀνατριχίλα ἔσαι τὸ κορμί της, ἔσφιγγε κάποτε τὸ μαῦρο, πλατὺ φόρεμα καὶ κάποιος ποῦ τὴν ἐβλεπε ἔλεγε κατόπι πῶς ἡ ἀναπνοὴ της εἴτανε βαρεῖα, δύσκολη, σὰ νὰ πενοῦσε.

Στὸ γύρισμα βρίσκει τὴ Μαλάμω. Κάθονταν σ' ἓνα βράχο μετὰ παλιὰ φορέματα, σκισμένο μαντήλι. Τὸν βλέπει, σκύβει τὸ κεφάλι σκεπτικῶς. Ὑστερὰ γυρίζει τὴ ματιὰ της μακριὰ σ' ἓνα σύννεφο. Στρίφει πάλι νὰ τὴ δῇ. Τὰ ρούχα της τοῦ φέρουν λύπη. Αὐτὴ κοιτάζει μ' ὀλάνοιχα μάτια τὰ πατήματά του καὶ προσηλώνεται ἄλλοῦ τὸ βλέμμα της περιλυπο. Τὴ νύχτα εἶχε βραχνῶ.

Κάποτε κάθεται στὸ παραθύρι ψηλά. Μιὰ λύπη ἔχει κατακαθίσει στὸ μυαλό του καὶ μένει ἐκεῖ παντοτεινὰ καυτερή. Βλέπει τὸ μικρὸ ἀδερφάκι του ἀνάγνωστο. Χαμογελά καὶ τὸ παίρνει στὰ γόνατα. Κεῖνο προβάλλει τὸ ξανθὸ κεφάλαι ἀπ' τὸ παραθύρι κάτω νὰ ἰδῇ. Τὸ τραβᾷ πίσω μετὰ φρίκη. Ἄν τιναζόνταν αὐτὸς ἔτσι ξάφιστα νὰ τὸ πετάξῃ κάτω; πῶς; Δὲν μπορούσε νὰ μείνῃ στὸ σπίτι. Ὅλα τοῦ εἶναι ἐνάντια. Οἱ γονεῖς του ὀχτροί. Θυμῆθηκε τίς πέτρες. Εἶναι πρῶτ' ἀκόμα, κινεῖται. Κινεῖται μετὰ ἐλπίδα κρυφῇ ἴσως τὴ βοῇ πάλι στὸ δρόμο. Ἴσως πῆγαινε στίς συκιές τους, στ' ἀμπέλι. Πᾶλε ἡ ἰδέα νὰ τὴ δῇ ἀντίκρυα του τὸν θυμόνει. Ὅμως θὰ ἤθελε νὰ τὴ βοῇ ἀπὸ τῆς μιλήσει. Ἴσως ἦταν ψέματα. Κι' αὐτὴ τὸν ἀγαπάει ἀκόμα. Ἄν περάσῃ ἀπ' τὸ σπίτι του καμιά μέρα, θὰ τῆς χτυποῦσε τὸ τζάμι νὰ γυρίσῃ νὰ κοιτάξῃ. Πῶς θὰ ἔσκαζε τὰ

Περνώντας τὰ μεσάνυχτα, οἱ ἄλλες γυναῖκες καθισμένες στὰ στασίδια λαγοκοιμούνται, οἱ ἄντρες ἀκουμπώντας τὸ κεφάλι πίσω βαστούν κλεισμένα τὰ μάτια. Ἀντηχοῦσε μόνο ἡ φωνὴ τοῦ καλόγερου ποῦ διαβάζει νυσταγμένα καὶ τὰ ἀργὰ πατήματα τῶν καλογέρων ποῦ ἐτοιμάζονται γιὰ τὸν ἔθρο.

Ἐφτασεν ἡ στιγμή τῆς λειτουργίας. Ὁ Γαβριήλ φόρεσε τὸ στιχάρι, πῆρε στὰ χέρια τὸ χειριδὸξέστον—τὴ μεγάλη ἄσπρη λεκάνη—καὶ τὸ μεγάλο ἄσπρο λεγέρι καὶ ἐστάθη πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Εἶχεν ἀρχίσει ἡ λειτουργία μεγαλόπρεπη, φανταστικὴ, ἡ φωνὴ τῶν ψαλτάδων ἀντηχεῖ πανηγυρικῶς, ὁ Δεσπότης ντυμένος στὰ χρυσὰ φαίνεται χαρούμενος. Ἐφτασε ἡ στιγμή τῆς χειροτονίας. Δυὸ διάκκοι ὁδηγοῦν τὸ Γαβριήλ στὴν ὥραια Πύλη.

— Κέλευσον, κελεύσατε, ἐτόνισε ὁ διάκκος μελωδικῶς.

— Ἡ θεῖα Χάρη, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῶ... ἀντήχησε βαθειὰ ἡ φωνὴ τοῦ Δεσπότη νὰ λείψῃ τὴν εὐχὴ. Ὁ Γαβριήλ γονατίζει, ὁ Δεσπότης ἐκτελεῖ τὸ μυστήριον, οἱ ψάλτες ψέλνουν ἀργὰ καὶ μελωδικὰ τὸ Κύριε ἐλέησον.

Ἡ εὐχὴ ἐτέλειωσε, ὁ νέος Διάκκος σηκώθη, ὁ Δεσπότης κρατῶντας τὸ ὠράριο τοῦ νέου Διάκκου πρόβαλε στὴν ὥραια Πύλη καὶ δείχνοντάς το στὸ λαὸ, μετὰ φωνὴ ζωηρὴ φώναξε:

— Ἀξίος.

— Ἀξίος, ἀκούστηκε ἀπ' ὅλα τὰ στόματα, οἱ ψάλτες ἄρχισαν νὰ τὸ ψέλνουν μελωδικὰ ἀργὰ, ὅταν κάποια κίνηση ἔγινε κατὰ τὸ νάρθηκα. Ἡ ἀραχνιασμένη, ἡ μαυροφόρα ποῦ στέκονταν ὡς τὴν ὥρα ἀκίνητη, ἄξαφνα ἐταράχθη, διασκέλισε τὸ μικρὸ σκαλοπάτι τῆς πόρτας, ἐστάθη, μετὰ γοργὴ κίνηση ἔβγαλε τὸ τσεμπέρι της, κάτι μαῦρα πλούσια μαλλιά χύθηκαν στοὺς ὤμους της.

— Ἡ Μαρίνα τοῦ Κουραίτη, φώναζαν ὅλοι.

Μὰ ἐκεῖνη χωρὶς νὰ προσέξῃ, στὴ στιγμή ποῦ ὁ χορὸς ἄρχισε νὰ ψέλνει, τὸ ἔξιος, ἀπλωσε τὰ χέρια της κατὰ τὸ Δεσπότη καὶ

— Ἀνάξιος, φώναξε μετὰ τρεμάμενη μετὰ δυνατὴ φωνή, ἀνάξιος.

Στὴν ἀρχὴ τοῦς θάμπωσε ὅλους καὶ κοίταξαν σὰν ξενοημένοι τὴν πανέμορφη κόρη. Ἐπειτα σὲ μιὰ στιγμή σὰ νὰ πείσμωναν:

— Ἀξίος, βροντοφώνησαν.

— Ἀνάξιος, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνη.

Ὁ Δεσπότης θύμωσε, οἱ παπάδες ἄρχισαν νὰ μουρμουρολοῦν βλαστήμιες, οἱ ἄντρες τὴν ἔσπρω-

ξαν, οἱ γυναῖκες τὴν τραβήξαν, ὅλοι ἔλεγαν:

— Εἶναι δαιμονισμένη, ἦρθε νὰ κλείσῃ τὸ δρόμο τοῦ παιδιοῦ, ὁ διάβολος τὴν ἔβαλε.

Τὴν τραβήξαν ὅσοι. Ἐκεῖνη ἔξακολουθεῖ νὰ φωνάζῃ, ἀνάξιος. Μὰ ἔπειτα εἶτε ἀπὸ τὴν κατακραυγὴ, εἶτε γιὰ τὴν παράλυσιν ὁ πόνος, λύθηκε σὲ δάκρυα, σὲ μοιρολόγια, καὶ ἄρχισε νὰ μιλεῖ σὰ λαχανιασμένη, κομπιαστά.

— Μ' ἀφάνισε... εἶναι δικός μου... τὸν ἀγάπησα... μ' ἐχάρηκε... εἶμαι δική του... μ' ἀγάπησε.

Δυὸ γυναῖκες τὴν κρατοῦσαν γιὰτ' ἔκανε νὰ σηκωθῇ.

— Ἀφ'στέ με, τί σὲ ἔκανα, ἡ ἄμοιρη.

Καὶ ξανάρχισε νὰ λέῃ. Ἐπειτα σὰ ν' ἀπόκαμε ἔπαψε. Καθισμένη καθὼς εἴτανε στὸ σκαλοπάτι τῆς σκάλας ποῦ πάει στὸ γυναικίτη, ἔγυρε τὸ κεφάλι της, σκέπασε τὸ πρόσωπό της μετὰ τὰ χέρια καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ βουβα, ἡσυχα. Οἱ γυναῖκες σὰν τὴν εἶδαν ἔτσι τὴν ἔφησαν καὶ ἐπῆγαν ν' ἀκούσουν τὴ λειτουργίαν. Ἐμμεῖς μονάχη βρέχοντας τὰ χέρια της μετὰ δάκρυα ποτάμι.

Ἡ ἀκολουθία μέσα τέλειωσε. Ὁ νέος διάκκος ὠχρὸς βγήκε καὶ σταθῇ μπρὸς στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄρχισε νὰ λέῃ:

— Ὁρθοὶ μεταλαβόντες...

Ἡ φωνὴ του στὴν ἀρχὴ ἔτρεψε, μετὰ κατόπι ἀντήχησε γλυκειά, ἁρμονικὴ, δυνατὴ. Ἡ Μαρίνα (ἡ ἀραχνιασμένη) ποῦ σκυμμένη ἀκόμα ἔλαιγε, ἔκουσε, στήλωσε τ' ὄμμα καὶ τῆς, ἀφίγκραστη μιὰ στιγμή, ἔπειτα τινάχτηκε ὁλόκληρη, τὰ δάκρυα ἐξέβηθησαν, τὰ μάτια της ἄστραψαν καὶ ἐχύθη ἀκράτητη στὴν ἐκκλησίαν μέσα. Μετὰ φωνὴ στριγγή, σπικραχτικὴ:

— Ἀνάξιος, φωνάζει, ἀνάξιος.

— Διῶξτε τὴν τὴ δαιμονισμένη, εἶπε ὁ Δεσπότης.

Ἐνας καλόγερος χοντρός τὴν ἔσπρωξε, οἱ γυναῖκες τὴν τραβούσαν καὶ ἐκεῖνη:

— Φεύγω μονάχη μου, εἶπε, μετὰ γιὰ τελευταία φορὰ, ἀνάξιος.

Ἐφυγε γοργή. Μὰ ἡ περπατησιὰ της ἦταν τώρα τρεμάμενη, παραπτατούσε σὰν μεθυσμένη. Ὅταν κατέβη τίς σκάλες καὶ ἔφτασε τὴ μαντρα ποῦ κλεῖ τὸ μοναστήρι ἐστάθηκε, κοίταξε κατὰ τὴ μεγάλη αὐλή. Ἀγναντεύει τὴν ἐκκλησίαν ἄγρια καὶ ἔπειτα μετὰ ὀργὴν ἀπλώνοντας τὰ χέρια της:

— Νὰ στὴν πίστη σας, διὰδόλοι! φώναξε καὶ πῆρε τὸν κατήφορο.

Ὑδρα, Νοέμβριος 1905.

ΜΗΤΣΟΣ ΑΝΘΕΜΗΣ

γέλοια. Ἐφτασε στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ. Μόλις βλέπει ποῦ θὰ πατήσῃ. Τὰ κλαδιά, οἱ βράχοι, τὰ βουνὰ στὸν ὁρίζοντα ὅσα παίρνει ἡ ματιὰ του ὀρθώνονται κατασκώτεινα μετὰ τὸ μυαλό του. Κάποιος σὰ νᾶχε σύρει ἓνα μαῦρο πέπλο στὸ νοῦ του. Τ' ἤθελε νὰ ρίξῃ τὰ χαρτιά σ' ἐκεῖνη τὴ γριὰ τὴ μάντισσα. Ἀπὸ κείνη τᾶς μάθει ἡ μάνα του. Καὶ τὴ νύχτα εἶχε φωνάζει στὸν ὕπνο του Μαλάμω... Μαλάμω. Εἶχε φωνάζει; Γιατὶ νὰ φωνάζει; Μαλάμω... Μαλάμω... ὅχι φωνάζει. Δὲ θυμόνταν. Ἡ μάνα του τὸ πρῶτ' οὗτο. Πῶς θὰ κρύβονταν. Νὰ μὴ ξαναφωνάζῃ. Ἐπρεπε νὰ καθόνταν ἄγρυπνος ὅσο μπορούσε μετὰ τὴ λάμπα. Πάλι θὰ τῶλεγον. Πῶς δὲν κοιμάσαι; Πῶς μπορούσε νὰ ξεφύγῃ. Νά! κάθεται νύχτα μεσάνυχτα... Ἀκούεται μιὰ φωνὴ ποῦ μαντεύει τὴ φωνὴ τῆς μάνας του... Ταράζεται... Ἀναστενάχει. Μιὰ παλιὰ δύσπνοια τοῦ σφίγγει τὸ λαιμό. Κοιτάζει γύρω νὰ ἰδῇ ἂν εἶναι λεύτερος. Τὸν ἡσυχαίνει τὸ φῶς καὶ ὁ ἀέρας. Μόνο ἓνα μαῦρο σύννεφο βαθαίνει τὸ στήθος του. Κ' ἡ φωνὴ πούχε ἀκούσει καὶ σκιαχτήκε, ἓνα παιδί εἶχε φωνάζει. Ἡ ἐρημιά, τὸ ξάγναντο τοῦ ἡσυχαίνει τὰ νεῦρα. Μὰ δὲν ἦταν ἔτσι στὸ Πολυτεχνεῖο ὅταν τοὺς ἐκλείσαν γιὰ τίς ἐξετάσεις. Κ' ἡ πρώτη του ὁρμὴ ἦταν νὰ τρέξῃ ν' ἀνοίξῃ τὴν πόρτα τὴ βαρεῖα ἐκεῖνη νὰ ἰδῇ

φῶς, αἶρα.

Προσέχοντας καταγῆς εἶδε μιὰ πέτρα τυπητή, πολυκέντητη. Τὴν πῆρε. Κι' ἄλλες κατώτερες σιμά τίς πῆρε. Μιὰ ἰδέα τοῦ καίει περισσότερο ἀπ' τίς ἄλλες. Πῶς θὰ ξανάβρῃ τὴν ἐξοχή; Κάποια γυναῖκα ποῦ ὁ ἄντρας της ἦταν ξενητεμένος ἔκαμε παράπονα, γιὰτὶ νὰ περναῖ κάθε μέρα ἀπ' τὸ σπίτι της. Γιὰ ποῖα περνοῦσε νὰ βλέπῃ; Εἶχε φορτώσει τὸ ζερεβὶ τοῦ χέρι κοντὰ στὰ στήθεα καὶ κρατοῦσε καὶ στὸ δεξιὸ πέτρας. Ἀρχίσε νὰ γυρίξῃ κατὰ τὸ χωριό. Βρῆκε μιὰ ποῦ τοῦ ἔρεσε. Ἐσκυψε τὴν πῆρε. Τὰ χέρια του δὲ σήκωναν ἄλλες. Παραμυπρόστα ἄλλη δὲν ἐμοιάζε μετὰ καμιά, ἀπ' ὅσες εἶχε. Βόλεψε τίς ἄλλες καλύτερα γιὰ νὰ σηκώσῃ καὶ αὐτὴ. Εἶχαν φτάσει ὡς τὸ σαγόνι του. Μετὰ κόπο τίς κρατοῦσε. Εἶδ' ἄλλη μικρὴ περὶ φανή. Τὴ καταλάβαινε δὲ μπορούσε νὰ τὴ σηκώσῃ καὶ ἐκεῖνη. Μὰ ἐσκυψε νὰ τὴν πῇ. Ἡ θέλησή του εἶχε ἀδυνατίσει. Ἡ ἀπόφαση μόνο μ' ἐξωτερικὴ βοήθεια τοῦ ἔρχονταν. Τὰ διλήμματα τὸν καταβάλλουν. Τοῦ ἔπρεσαν ὅλες ὅσο νὰ πάρῃ τὴ μιὰ ἐκεῖνη. Τίς βόλεψε δύσκολα καὶ κίνησε. Περπατοῦσε μετὰ δυσκολία. Ὁ ἥλιος τὸν ἔκακε μεσημεριώτικος. Τὸ βάρος τὸν κατακούραζε. Κοίταξε τὸν ἴσιο δρόμο κόκκινο. Μιὰ γυναῖκα φάνηκε. Στάθηκε λίγο αὐτός. Τὸν κοίταξε παράξενα.

ΣΥΝΤΟΜΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΤΟ «ΚΩΝΤΙΚΙ»

Ο κ. Ψυχάρης στην 'Απολογία του (παράγρα-
φος 15 «Νουμάς» ἀριθμὸς 174, σ. 9, ὑποσημείωση
1) λέει: «Καὶ τὸ κωνίμι τοῦ φίλου μας τοῦ Ν.
Βέη πολὺ σωστὸ δὲν τὸ νομίζω». Γράφτον τὸν τύπο
καὶ ὁ Σ. καθηγητὴς μου κ. Χατζηδάκης πολλές φορές
μέμλωσε. Ἄλλοι πάλι με κατηγοροῦσαν ὅτι τὸν
ἐπλάσα καὶ ὅτι τὸν ἐπλάσα κίβλας πολὺ ἔστοχα.
Νὰ λοιπὸν ποὺ τῷ φερῶν ἡ ἀνάγκη νὰ γράψω καὶ ἐγὼ
τὴν 'Απολογία μου γιὰ τὴν τὴν λέξη.

Πρώτη πρώτη φορά ἐβρήκα τὴ λέξη στὸν κών-
τικα τῆς μονῆς τοῦ Φιλοσόφου. Σὲ πολλοὺς ἀπὸ
τοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» μπορεῖ νὰ ναι γνω-
στὸ τὸ μοναστήρι αὐτό, ἕνα ἀπὸ τὰ πρὶ ἀρχαῖα
τοῦ Μωριά, ποὺ ἔχτισε στοὺς χρόνους τοῦ Νικηφό-
ρου Φωκά σὲ οἰκίαν τοῦ αὐτοκράτορος κβρίου Ἰω-
άννης Λαμπαρδόπουλος, Φιλόσοφος, Πρωτοσηκρ-
της. Τὰ πρῶτα χρόνια μετὰ τὴν ἐθνικὴ ἀποκατά-
σταση ἡ μονὴ τοῦ Φιλοσόφου, ποὺ σὲ μάθρα χρό-
νια τῆς σκληρῆς ἦταν καὶ μεγάλο πνευματικὸ
κέντρο, διαλύθηκε μαζί με πολλὰ ἄλλα μοναστή-
ρια καὶ ὁ κώντικα τοῦ καταστράφηκε ἔπειτα ἀπὸ
πολλὰς περιπλάνησες στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Δημη-
τσάνας. Ἐκεῖ τὸν ἐβρήκα ἐγὼ καὶ τὸν ἐμελέτησα
με τὸ νῆ καὶ με τὸ σῖμα, γιὰτὶ πραγματικὰ εἶναι
σπουδαῖο γλωσσικὸ καὶ ἱστορικὸ ἄγγελο. Τὸ λοιπὸν
τί διαβάζουμε στὸ φύλλο 5α τοῦ κώντικα ἀφρονεῖ;
Ὅριστε: «ἐπὶ ἔτους—αὐτῷ—τὸ παρὼν ΚΟΝΤΗΚΗ
ὑπάρχει τῆς θῆρας/ καὶ πατριαρχικῆς μοιτῆς τῆς κυ-
ρίας ἡμῶν Θεοτόκου» ἐπὶ/τομαζόμενον μοναστή-
ρι(ων) τοῦ Φιλοσόφου/ κήμενον εἰς τόπον/ λεγόμενον
Μονόπορον/ πλησίον χώρας Διμητρίανας κ(αι) Στε-
μνήττας/ ἀνακενι μένων ἡμῶ πολλῶν χρόνων παντὴ
ἐλευθερο ὡς δαῖλαν/βανων τὰ χωρὶςβούλα. τῆς με-

— Τί θὰ τίς κάνει τίς πέτρες; Εἶπε σὲ μοναχῆ
τῆς.

Καὶ ψιθύρισε καὶ αὐτός. Κι' ἄρα τὴν εἶδε καὶ
πέρασε, τίς πέταξε. Δὲ βρατοῦσε πιά. Περίμενε
κάμποσο. Ἦως γυρῶσι πίσω. Θὰ τῆς εἶπε τὸ τίς
ἤθελε. Νὰ μὴν τὸν νομίσῃ γιὰ τὸ ἄλλο. Ἄρα δὲ
γύριζε τίς ἄφηκε καὶ σηκώθηκε. Δὲ μποροῦσε νὰ
μείνῃ στὸ χωριό. Ἦταν στενὸ καὶ ἀπὸ παντοῦ τὸν
ἐδίωχνε. Στὴν Ἀθήνα θὰ τοῦ τραβοῦσαν τὴν προ-
σοχή τὰ μαθήματα, κόσμος, περίπατοι. Δὲ θὰ ἦταν
καρφωμένος σὲ μιὰ ἰδέα. Κ' Ἦως ἐβγαίνει γιὰ τὸν
Θά δοκίμαζε. Ἀλλῶς εἶχε τὴν ἀπόφασή του παρ-
μένη ἀπὸ καιρό.

Γύρισε στὸ σπίτι.

— Θὰ πῶ νὰ σπουδάζω, εἶπε στὴ μάνα του.

Τὴ Δευτέρα θὰ ἐφευγε. Δυὸ μέρες. Πῆρε νὰ
ταχτοποιήσῃ τὰ βιβλία του. Τῆς ἔδωκε δὲ κατὰ
καὶ διάλεγε ὅσα θὰ εἴπαινε μαζί του. Καὶ πάλι
θυμᾶται. Κοιτάζει τὰ γύρω του μ' ἀποχαλάρησιν
ματιά. Μιὰ λύπη τὸν κυριεύει. Ἄνοιξε τὸ παρὰ
θυρ. Στὸ δρόμο ἡ Μαλάμω. Στάθηκε. Σηκώθηκε
ὁ Γιώργος νὰ τὴ δῇ νὰ τὴ χωρῇ. Ὅλα τὰ πε-
ρασμένα ἀντρεῖνται στὸ νοῦ του. Τὰ αἰσθηματὰ
του σαλεύουν. Μιὰ δημιουργία γίνεται μέσα του. Ἡ
λύπη τῶν περασμένων κατασταλάζει τέλος καὶ χύ-
νεται σ' ὅλα του τὰ κόκαλα. Ἐνα στεναγμὸ σὲ
μούγγισμα ἐβγαλε. Χάνεται ἐκείνη, κάθεται στὸ
παραθύρι τρέμοντας σύσσωμος. Κοίταξε τὰ βιβλία.
Τὰ μάτια του θέλωσαν καὶ ἔρχισε νὰ κλαίῃ.

ΝΙΚΟΣ ΜΑΡΓΩΜΕΝΟΣ

γῶλης ἐκκλησίας εἰς το αὐτὸ / ΚΟΝΤΗΚΗ. γρά-
φομεν διὰ ἐνθουσιασμοῦ τῶν μεταγενεστέρων / τὰ ἐ-
πάρχοντα τοῦ μοναστηρίου, ἐκκλησιαστικὰ κ(αι) τὰ
ἀλλὰ / κτήματα, ἐσωτερικὰ κ(αι) ἐξωτερικὰ. κινητὰ
τε κ(αι) ἀκίνητα. Ἰσχυροῦμεν δὲ, καὶ τὰ ὀνόματα
τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν / ἀρχιερέων, ἱερομονάχων
ἱερέων καὶ λαϊκῶν διὰ νὰ εὐδότησιν/τε κ(αι) νὰ
μνημονέβωμεν ἀκαταπαύστως τὸ δῆλόν ΚΟΝΤΗ/ΚΗ
το ἀνιγηρόψαμεν ἐκ τοῦ παλαιοῦ εἰς το παρὼν διὰ
στερέου/σιν κ(αι) ἀνακενιησῶμεν—κ(αι) ἐγρῶνθη διὰ
κόπου καμοῦ τοῦ εὐτελοῦς / καὶ ἀμαθῆ, Ἀγγελῆ
ἱερέος τοῦ Κορφηνοῦ κ(αι) Οἰκονομοῦ Καρλίττας». Ἐ-
δημοσίεψα τὸ σημεῖωμα αὐτὸ τοῦ κώντικα, ποὺ
τρὶς φορές περιέχει τὴ λέξη κωνίμι, καθόπως εἶναι
στὸ πρωτότυπον· μοναχὰ τὰ ξεχωριστὰ γραμμένα
γράμματα τῆς ἰδίας λέξης ἐγράφη μαζί καὶ τίς
ἐνωμένες λέξεις ἐχώρισα. Καὶ τὰ κύρια ὀνόματα καὶ
τὴ λέξη κωνίμη ἐγράφη με κεφαλαῖα γράμματα
ὥπως σὲ παρένθεσες ἔκλεισα τίς βραχυγραφίας.

Ἀπάντησα πάλι δεύτερη φορά τὸ περίφημο
ΚΩΝΤΙΚΙ σὲ κάπια διαθήκη ποὺ τὸ πρωτότυπο
τῆς βρίσκεται στὸ μοναστήρι τῶν Ἁγίων Σαράντα,
στὸ δῆλον Θεοφανῶν τῆς Σπάρτης. Ἡ χρονολογία
τῆς διαθήκης 1713, Ἀπριλλίου 17 καὶ τὸ ὄνομα τοῦ
διαθέτη: Γεωργάσιος Γεωργιάνης καὶ πνευματικός.

Καὶ μὰ καὶ πάλι, γιὰ τρίτη φορά, βρῆκα τὴ
λέξη στὸ κώντικα, ποὺ τοῦδωκα ἀριθμὸς 3, τῆς μο-
νῆς Ἁγίου Νικολάου Λαπαθῶν. Ἀφτοῦ τοῦ μονα-
στηρίου ξέταξα τὰ χειρόγραφα καὶ ἔκανα τὸν κατά-
λόγόν τους τὸ χειρόγραφον τοῦ 1904 (Δὲς Νίκου Α.
Βέη: Ἐκδοσις παλαιογραφικῆς καὶ ἱστοριογραφικῆς
ἐκδοτικῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρυτίων. «Παναθή-
ναια» τόμ. Η', σ. 241). Νὰ λοιπὸν τί διαβάζουμε
ἀφτόν τὸν κώντικα στὸ φύλλο 3896 «Τὸ παρὼν
ψυχροσώτηρον βιβλίον προσηλῶσε εἰς τὴν ἱερὰν μο-
νὴν τῆς ἁγίας ἀδελφότητος κ(αι) ἀναταλή[του] τριτά-
δος κινδύμιος ἱεροδιάκονος ὁ δικαιοκρίτης» καὶ ἔ-
μεινεν παρακλῆτω μῆλλο χέρι καὶ μελάνι: καὶ τὸ
κωντίκι τίς ἐσφορίσας καὶ τὰ πατριαρχα καὶ τ[α]
τὸ γράψωμιν εἶναι τοῦ ΙΖ' ὃ ΙΗ' αἰῶνα. Κι. εἰδὼ
δημοσίεω τὸ σημεῖωμα αὐτὸ ἐκλουθώντας τὸ ἴδιον
σύστημα ποὺ εἴπαμε καὶ παραπάνω μελῶντας γιὰ
τὸν κώντικα τοῦ μοναστηρίου τοῦ Φιλοσόφου. Μὰ
μπορεῖ κανεὶς νὰ με κατηγορήσῃ ὅτι ξεχωρῶ καὶ
ἐγὼ ἀπὸ τὰ διάφορα παλὰ χειρόγραφα, ἀπὸ ἐπι-
γραφὰς καὶ τὰ μεσαιωνικὰ κείμενα, λέξεις καὶ τύ-
πους καὶ γυρίζω νὰ τίς βάλω στὴ συνήθεια. Καὶ
τότε τί με χωρίζει ἀπὸ τοὺς σχολαστικούς ἐκείνους
ποὺ τὸ γλωσσικὸ τους ὀρεγνὸν εἶναι ἀπὸ κίβλας νεκρὸ
καὶ ξεψυχησμένο; Μὰ ὄχι, τὸ κωνίμι εἶναι τύπος
ζωντανὸς καὶ σήμερον ἀκόμα. Πόσες φορές τὸν ἔ-
κουρα ἀπὸ τὰ στόματα τῶν καλογέρων στὸ Μέγα
Σπήλαιο, στὴν Ἁγία Λάβρα καὶ στοὺς Τετάρχεις
τῆς Βοστίτσας, ὅταν βρισκόμουν καὶ μοναστήρια
ἀφτὰ ρεβνίζοντας τὰ παλὰ τους χειρόγραφα! Καὶ
πάλι θυμοῦμαι στὰ 1902, ὅταν ἤμουνα βοηθὸς στὸ
τμήμα τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης,
ποὺ ἦρθε κάποιος Θεσσαλὸς γυρίζοντας νὰ ἰδῇ «τὰ
κωνίμια τῆς Λάρας» (ἀφτὴ ἦταν ἡ φράση του),
ποὺ ἀληθινὰ βρίσκονται στὴν Ἐθνικὴ μας Βιβλιο-
θήκη.

Καὶ τὸ μολογῶ καὶ δὲ μπορῶ βέβαια νὰ τὰρ-
νηθῶ πῶς ἡ λέξη εἶναι κάπως ἀσυνήθιστη· μὰ καὶ
ἐγὼ—ἀπὸ τῆς λέξης—δύο φορές τὴ μεταχειρί-
στηκα ὡς τώρα ἐνῶ τόσες καὶ τόσες φορές μεταχει-
ρίστηκα, γράφοντας στὸ «Νουμά», τὸν πρὶο συνήθη
τύπο: κώντικας. Ναι κώντικας, καὶ ἔς μου
κοροῖδεψε τὴ λέξη ὁ κ. Σκιας (Ἡ ψευδογλωσσολο-

γία ἐν παραδείγματι, σ. 25). Ὅπου ὑπάρχει ἡ ἐν-
νοια αὐτή, ἐκφράζεται σὺν μὲν μπορῶ νὰ εἰπῶ τὸν
Ἑλληνισμό με τὸ κώντικας. Ὁ Ψυχάρης μου προ-
τιμᾷ τὸ κώδικας. Μὰ μέλο τὸ σεβασμὸ ποὺ ἔχω
στὴ γνώμη του μένω στὸ κώντικας.

Τόσα χρόνια τώρα καταγίνουμαι παντοτεινὰ καὶ
ἀδιάκοπα σὲ παλαιογραφικὰς ἐρεῖνας καὶ ἐξαιτίας
τῆς δουλειᾶς μου ἀφτῆς—ποὺ ὅλο με κωντίκους ἔχω
νὰ κάνω—ἐπίστηκα τέλεια πῶς ὁ καθάριος καὶ
κρυσταλλωμένος δημοτικὸς τύπος εἶναι τὸ κώντικας.
Ἀφτὸς ὁ τύπος ἔζησε αἰῶνας πολλοὺς καὶ ζῇ, ζῇ
ἀκόμα στὴ σημερινὴ Ρωμαϊκὴ γλῶσσα. Θὰ τὸ δει-
ξοῦμε ἄλλοτε με παραπολλὰ παραδείγματα γρά-
φοντας εἰδικὴ μελέτη γιὰ τὸ κώντικας. Με τὸ νὰ
θέλωμε τὸ κώδικας κάνουμε. νομίζω, μιὰ ὑποχώ-
ρησι ἀκόμη στὴν καθαρῶστα καὶ γυρίζουμε νὰ ξε-
χάσῃ ὁ λαὸς ἕνα καθιερωμένο του τύπο. Μὰ ἐμεῖς
τί ἄλλο διαλαλοῦμε παρὰ τὸ σεβασμὸ στὸ τυπικὸ
τοῦ λαοῦ. Γιάτ' οὗτο δὲ στρέφω τὸ κώδικας καὶ ἐπιμένω
με θάρρος ἀκούητος στὸ κώντικας καὶ ἔς με συμπα-
θήσῃ ὁ πολυαγαπημένος μου Δάσκαλος γιὰ τὴν
ἐπιμονή μου ἀφτῇ, τὴν ἐπιμονή μου τὴν ἀτρεχταχτη

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

Ο ΠΟΛΙΕΜΙΣΤΗΣ

Σ' ἕνα ποιητὴ ποῦ πρῶτο γνώ-
μιδα στ' ἀργαστήρι μου.

Καὶ ἀναχόρησε ἡ ψυχὴ
Μοῦ σὲ ἀνθρώπων ἐπιδόσει.
Ἄγγελος τῆς συντροφικῆς
Ἀδελφῆς τῆς καρδίας,
Τ' ἀστέρι τῆς ζήλειαν
Μ' αὐτὴ νὰ γέμῃ ἐβούιστη,
Γιὰ νὰρθε δὲ νὰ σαρκωθῇ
Στὴ γῆ τῆς ἀμορφῆς.

Μὰ τὸ ταξίδι μακρὸν
Καὶ γι' ἄνεση νὰ πάσῃ
Σ' ἕνα πλανήτη ζόγων
—Μεγάλη κατοικία—
Τοῦ φοβερώτερου Θεοῦ
Πολιμοκράτη Ἄρη
Π' ἔχει φωνὴ τρομακτικὴ
Θανατηρὴ ματιά.

Τὴν εἶδε ὁ δευσιδὸς Θεός
Καὶ τὴν ἐδῆθη νῆμα
Εἰς τὴν ἐσχάτην ἀγγελίαν
Μ' ὀλόγυνη καρδιά.
Καὶ σὺν τ' ἀκούσῃ τῆς φωνῆς
Τ' ἄρματα νὰ κτυποῦν,
Σὺν τὸ λιοντάρι ἀφροῖ
Νὰ μιλήσῃ σὲ γαῖα.

ΓΙΑ ΣΕΝΑ

Στὴ δ Βέρα—Ρόζα Παλατιανοῦ

Ἦθελα νᾶχα δέταμη
Γιὰ σὲ νὰ τραγουδήσω
Τραγοῦδι δλοπάρθενο,
Τόσο μελωδικό,
Ὅπου τῇ γῆς ὀλόκερη
Γλυκιά νὰ γιομίσω
Κ' οἱ αἶρες ν' ἀνεβάσουν
Στ' ἀστέρι τὴν ἡχώ.